

Kulturförvaltningen,
Stockholms stadsmuseum
Att: Anna-Karin Ericson

ANG. JO-ANMÄLAN AVSEENDE KULTURHISTORISK KLASSIFICERING

JO har anmodat kulturnämnden att yttra sig över en anmälan till JO med rubriken ”Stockholms stadsmuseums K-märkning av fastigheter”, dnr 5716-2010. Yttrandet ska innehålla en redogörelse för formellt förfarande avseende kulturhistorisk klassificering av fastigheter samt särskilt belysa fastighetsägarnas möjligheter till omprövning och till prövning i högre instans av stadsmuseets bedömning.

Stockholms stadsmuseum har begärt juridiska avdelningens biträde med utredning och yttrande om överklagbarheten m.m. av museets beslut om kulturhistorisk klassificering av fastigheter i Stockholm. Sedan ärendet lottats på undertecknad får jag anföra följande.

Utredning

I ärendet har jag haft samtal vid sammanträffanden med Anna-Karin Ericson, enhetschef på Stockholms stadsmuseums kulturmiljöenhet och tidigare projektledare för museets arbete med kulturhistorisk klassificering av byggnader i det s.k. Ytterstadsprojektet. Jag har haft tillgång till skriftligt material såsom t ex översikts- och detaljplaner och olika beslut av kulturnämnden m.fl.

I detta yttrande anges plan- och bygglagens (PBL) bestämmelser i enlighet med bestämmelsernas paragrafnummer och lydelse i 1987 års PBL¹. Vidare har yttrandet sin utgångspunkt i att den aktuella anmälan till JO avser kulturnämndens beslut i mars år 2008 avseende kulturhistoriska klassificeringar av fastigheter i stadsdelen Norra Ängby i Bromma, Stockholms kommun.

Bakgrund m.m.

Stockholms Stadsmuseum grundades år 1937. Stadsmuseet utgör tillsammans med Medeltidsmuseet och Stockholmsforskningen organisatoriskt en avdelning inom

¹ SFS 1987:10. För uppgifter om paragrafernas motsvarighet enligt den nya plan- och bygglagen (2010:900), som träder i kraft den 2 maj 2011, hänvisas till jämförelsetabeller i bilaga 5 till prop. 2010/11:63.

Stockholms kulturförvaltning, vilken lyder under kulturnämnden. Avdelningschef är stadsmuseichefen Ann-Charlotte Backlund som också är utsedd till Stockholms stadsantikvarie.

Inom Stadsmuseet finns kulturmiljöenheten. Inom denna enhet arbetar man bl. a med att göra bedömningar av byggnaders och bebyggelsemiljöers kulturhistoriska värden; s.k. kulturhistoriska klassificeringar. Bedömningarna anges/redovisas genom att det för varje bedömd fastighet anges en av fyra färgkategorier:

- **Blå** färg innebär att byggnad inom fastigheten enligt Stadsmuseets bedömning motsvarar fordringarna för byggnadsminnen enligt kulturminneslagen, d v s i korthet att byggnaden är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde.
- **Grön** färg innebär att Stadsmuseet bedömt bebyggelsen som särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Detta motsvarar kravet i 3 kap 12 § plan- och bygglagen (PBL).
- **Gul** färg innebär att Stadsmuseet anser att bebyggelsen är av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt intresse.
- **Grå** färg betyder att fastigheten har bebyggelse som enligt Stadsmuseets bedömning inte går att hänföra till någon av kategorierna blått, grönt eller gult.

Stockholms Stadsmuseum har under en lång rad år arbetat med kulturhistoriska klassificeringar av byggnader i Stockholms kommun, bl a gjordes under 1980-talet en klassificering av fastigheter i Stockholms innerstad som uppförts före 1960. Innerstadens klassificeringar reviderades i mitten av 1990-talet. För en närmare beskrivning, bakgrund och historik får jag hänvisa till Stadsmuseets information.

Kulturnämndens reglemente och delegationsordning

Av gällande Reglemente för Stockholms kulturnämnd (Kfs 2010:15)² framgår bl a att Kulturnämnden ansvarar för Stockholms stads kulturverksamhet i den mån det inte ankommer på annan nämnd eller kommunfullmäktige inte för särskilt fall beslutar annat samt att nämnden har hand om förvaltningen av Stadsmuseet.

Vidare gäller enligt reglementets 3 §:

”Nämnden ansvarar för att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden för nutida och framtida generationer. Nämnden utgör stadens kompetens i arkeologiska och stadsbyggnadshistoriska frågor och är remissinstans i bygglovs- och detaljplaneärenden som kan förutses påverka eller förändra kulturhistoriskt värdefulla miljöer.”

² För nämnden gäller också Kfs 2008:12 Reglemente med allmänna bestämmelser för stadens nämnder.

Kulturnämndens och därmed Stadsmuseets uppgifter enligt gällande reglemente motsvarar i allt väsentligt nämndens (och under en period stadsmuseinämndens) uppgifter enligt tidigare reglementen³.

Enligt gällande delegationsordning⁴ för kulturförvaltningen har kulturnämnden delegerat till stadsantikvarien att fatta beslut om ny eller ändrad kulturhistorisk klassificering. Motsvarande har gällt enligt tidigare delegationsordningar.

Stadsdelen Norra Ängby

Stadsdelen Norra Ängby är ett småstugeområde om ca 1 500 bostadshus som på 1930-talet byggdes ut genom Stockholms stads satsning på s.k. självbyggeri med ett antal typiserade småstugor av en utpräglad enhetlig karaktär.

Lagbestämmelser om byggnaders kulturhistoriska värden

Plan- och bygglagen (PBL)

Enligt 3 kap 10 § gäller att ”ändringar av en byggnad ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara”.

Det s.k. allmänna varsamhetskravet enligt 3 kap 10 § gäller vid tillbyggnader, ombyggnader och alla andra ändringar av en byggnad, d v s det ska beaktas även vid åtgärder som inte kräver bygglov.

Enligt 3 kap 12 § gäller att ”byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas”.

Detta s.k. förvanskningsförbud gäller alltså för byggnader eller bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från bl a kulturhistorisk synpunkt. Förbudet är utformat så att skyddet mot förvanskning kan hävdas och prövas i varje enskilt tillstånds- och tillsynsärende enligt PBL. Något krav på att skyddsbehovet har kommit till uttryck i detaljplan eller områdesbestämmelser finns inte⁵.

Enligt 3 kap 13 § gäller att underhållet av byggnader ska anpassas till byggnadens värde från bl a kulturhistorisk synpunkt samt att byggnader som avses i 3 kap. 12 § ska underhållas så att deras särart bevaras.

³ Kfs 1998:40, 2006:24 m.fl.

⁴ Punkt 4.5 i delegationsordningen gällande from 2009-01-01.

⁵ Didón m fl, Lagkommentaren till PBL, Zeteo, kommentaren till 3kap. 12 §

Varje byggherre, normalt fastighetsägaren, har ansvar för att alla byggnadsarbeten utförs enligt PBL:s bestämmelser, t ex i överensstämmelse med varsamhetskravet och förvanskningförbudet. Ansvaret – som bl a framgår av 9 kap. 1 § - gäller oavsett om arbetena kräver byggnadslov eller bygganmälan eller inte. Och, kan tilläggas, oavsett om Stadsmuseet har gjort en kulturhistorisk klassificering av den aktuella fastigheten.

Det ligger i sakens natur att frågor om huruvida olika byggnadsåtgärder uppfyller bestämmelserna i 3 kap 10, 12-13 §§ PBL, oftast aktualiseras i samband med kommunernas planläggning och vid prövningar av sökta bygg- eller rivningslov. I Stockholms stad är det stadsbyggnadsnämnd – inte kulturnämnden – som fullgör de uppgifter som ankommer på staden enligt PBL, t ex detaljplaneärenden, bygglovsprövningar m.m.

Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Av 1 kap. 1 § kulturminneslagen framgår bl a att det är en nationell angelägenhet att skydda och bevara vår kulturmiljö samt att ansvaret delas av alla, såväl enskilda som myndigheter.

Av lagens 3 kap.1 § framgår att en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde kan förklaras för byggnadsminne samt att det är länsstyrelserna som fattar beslut om byggnadsminnesförklaring.

Riksintressen enligt miljöbalken (MB)

Enligt 3 kap. 6 § första stycket MB gäller att ”mark- eller vattenområden eller fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter ska särskilt beaktas”.

Enligt andra stycket samma paragraf gäller att ”områden som är av riksintresse för [bl a] kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket”.⁶

Det är den statliga myndigheten Riksantikvarieämbetet (RAÄ) som bestämmer vilka områden i Sverige som utgör riksintressen för kulturmiljövården.⁷

⁶ Före miljöbalken fanns motsvarande bestämmelse i 2 kap 6 § i naturresurslagen 1987:12.
⁷ Se 2 § andra stycket 4 p i Förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m..

Av 2 kap 1 § PBL framgår att reglerna om riksintressen ska tillämpas vid kommunal planläggning och i ärenden om bygglov m.m. Vidare hör det till det obligatoriska innehållet för översiktsplaner att i dessa redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressen enligt MB.

Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringar är visserligen inte helt jämförbara med RAÄ:s utpekanden av riksintresseområden, men det kan ändå nämnas att RAÄ:s beslut om riksintressen enligt uppgift inte anses överklagbara.

Bestämmelser och beslut för stadsdelen Norra Ängby i Stockholm

Norra Ängby – ett riksintresse för kulturmiljövården

Stadsdelen Norra Ängby har sedan år 1987 utpekats av RAÄ som ett område av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § MB (och enligt tidigare motsvarande bestämmelse i Naturresurslagen).

Gällande översiktsplan

I gällande översiktsplan för Stockholms kommun, ÖP99, vilken antogs av kommunfullmäktige i oktober 1999⁸, redovisas Norra Ängby som riksintresse för kulturmiljövården samt utpekas Norra Ängby som en av de stadsdelar där särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt kulturhistoriska värden vid förändringar. Norra Ängby utgör enligt ÖP99 en sådan kulturhistoriskt värdefull miljö som behandlas som en särskild stadsbyggnadskarakter (Trädgårdsstad – småstugor) enligt Stockholms Byggnadsordning. Stockholms Byggnadsordning, vilken ingår i ÖP99, beskriver och anger förhållningssätt till hur stadsbyggnadskaraktererna avses tas tillvara vid bygglov, detaljplanering m.m.

I ÖP99 nämns också bl a att Stockholms stadsmuseum ansvarar för inventering och klassificering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar i staden och att dessa ligger som underlag bl a vid bygglovprövning, byggsamråd och detaljplanering.

Den 15 mars 2010 antog Stockholms kommunfullmäktige en ny översiktsplan för Stockholms kommun; "Översiktsplan för Stockholms kommun - ÖP 2010 Promenadstaden". Även ÖP 2010 behandlar frågor om bevarande och utveckling av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och bebyggelse. Fullmäktiges beslut⁹ har dock överklagats genom laglighetsprövning och har vid tidpunkten för detta yttrande ännu inte vunnit laga kraft.

⁸ Och som förklarades aktuell av fullmäktige den 29 maj 2006.

⁹ Fullmäktiges beslut 2010-03-15, § 16, (Utlåtande 2010:26)

Översiktsplaner är - till skillnad från detaljplaner – inte bindande för myndigheter och enskilda. Översiktsplaner är dock viktiga instrument som tjänar som vägledning vid detaljplaneläggning, bygglovsprövningar osv.

Gällande detaljplaner

För Norra Ängby gäller huvudsakligen dels stadsplanen Pl 897 fastställd den 8 maj 1931, dels en tilläggsplan, PL 8100, fastställd den 3 november 1981¹⁰. Enligt tilläggsplanen gäller för bebyggelsen i Norra Ängby följande tilläggsbestämmelse rörande särskild miljöhänsyn.

”Inom områden som markerats på plankartan med särskild beteckning får inte vidtas sådan förändring av befintlig bebyggelse att områdets egenart förvanskas. Vid uppförande av till- eller ombyggnad skall hänsyn vad gäller fasadutformning, höjd, taks lutning och färg, tas till karaktären av hos närbelägen bebyggelse.”

Miljöprogram för Norra Ängby, Riktlinjer för bygglovärenden

Stockholms byggnadsnämnd beslutade den 25 maj 1978 om ett Miljöprogram för Norra Ängby, vilket behandlar den värdefulla miljön i Norra Ängby och ger en förklaring av gällande stadsplan samt riktlinjer för utformning av tillbyggnader och fasader.

År 1990 godkände Stockholms byggnadsnämnd i huvudsakligen stadsbyggnadskontorets föreslagna Riktlinjer för handläggning av bygglovärenden vid önskemål om påbyggnad av 1-vånings småhus i enhetliga småstugeområden, däribland Norra Ängby¹¹.

Aktuellt beslut om kulturhistoriska klassificeringar för Norra Ängby
Se under nästa avsnitt.

Förfarandet för Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av byggnader i Ytterstadsprojektet, däribland stadsdelen Norra Ängby

Först kan nämnas att Stockholms kommunstyrelse i ett ärende våren 2004 uppdrog åt dåvarande stadsmuseinämnden att ta fram en projektplan för en fullständig kulturhistorisk klassificering av bebyggelse i Stockholms ytterstad samt uppmanade stadsmuseinämnden att påbörja inventering och klassificering av ytterstadsdelarna.

¹⁰ Planerna gäller enligt 17 kap 4 § PBL som bindande detaljplaner enligt PBL.

¹¹ Beslut 1990-02-22, § 12, dnr 849-157-89.

Stadsmuseets arbete med att inventera och klassificera ytterstadens byggnader, det s.k. Ytterstadsprojektet, påbörjades under hösten 2004 och avslutades under 2009. I Ytterstadsprojektet, som omfattade byggnader som uppförts före år 1990, har totalt 59 av stadens 97 ytterstadsdelar behandlats. Arbetet har alltså omfattat ett mycket stort antal fastigheter. Totalt i ytterstaden lär det finnas ca 60 000 byggnader. Enbart i stadsdelen Norra Ängby har ca 1 500 byggnader inventerats.

Klassificeringen av byggnader, föregås av att Stadsmuseet först utför en *inventering* av byggnaderna. Inventeringsarbetet innebär i korthet att man samlar information och material om varje byggnad såsom uppgifter om byggnadens tillkomsttid, byggherre, arkitekt, ritningar, bygglovspliktiga om- och tillbyggnader m.m. Vidare studerar man byggnaden exteriört på plats och fotograferar den. Inventeringsarbetet har utförts av en projektgrupp om ca 7 personer - byggnadsantikvarier och fotografer - inom Stadsmuseets kulturmiljöenhet, under ledning av Stockholms stadsantikvarie och enhetschefen för kulturmiljöenheten samt ansvarig projektledare för Ytterstadsprojektet.

Inventeringsmaterialet har ställts samman och beretts inom projektgruppen som föredragit materialet, inkluderande förslag till bedömningar/klassificeringar av varje fastighets kulturhistoriska värde, för en särskild klassificeringsgrupp (expertgrupp) bestående av stadsantikvariern och ca 4-5 av kulturmiljöenhetens byggnadsantikvarier, samtliga med lång erfarenhet av kulturhistoriska bedömningar. Stadsantikvariern har med stöd av gällande delegationsordning fattat de formella besluten om klassificering för varje fastighet. Klassificeringarna har föredragits och beslutats etappvis, huvudsakligen stadsdel för stadsdel.

Stadsantikvarierns beslut rörande klassificeringen/bedömningen av fastigheternas kulturhistoriska värden, har noterats i föredragningsmaterialet till klassificeringsgruppens möten. Uppgifter om klassificeringsnivå med motivering, tidpunkter för inventeringen och klassificeringsbeslutet m.m. har också, av Stadsmuseet, förts in i RAÄ:s Bebyggelseregister (dock utan att direkt göras allmänt tillgängliga, se nedan).

Besluten om de kulturhistoriska klassificeringarna har sedan etappvis, normalt ca 5 stadsdelar åt gången, anmälts till kulturnämnden. Efter att kulturnämndens protokoll från det sammanträde där besluten anmälts hos nämnden justerats, har uppgifterna i Bebyggelseregistret gjorts tillgängliga för allmänheten. Klassificeringarna har också gjorts också tillgängliga för allmänheten bl a hos Stadsmuseet i det s.k. Faktarummet.

Det ovan beskrivna förfarandet har huvudsakligen skett i enlighet med en av stadsmuseinämnden godkänd beslutsordning beträffande kulturisk klassificering¹².

Några särskilda underrättelser till varje enskild fastighetsägare under pågående inventerings- och klassificeringsarbete har inte gjorts. Löpande under hela projektets gång har emellertid funnits information på Stadsmuseets hemsida och generell information har också skett genom anslag på stadsdelarnas anslagstavlor, tidningsartiklar osv. Stadsmuseet lämnar också upplysningar när enskilda hör av sig t ex på telefon till museet.

Under hösten 2008 erhöll stadsmuseet resurser för och påbörjade ett utskick av information till varje enskild fastighetsägare i ytterstaden vars fastighet erhållit en grön- eller blåmarkerad klassificering. Informationen till fastighetsägare i stadsdelen Norra Ängby skickades ut under hösten 2009.

Aktuellt beslut om kulturhistoriska klassificeringar för Norra Ängby
Stadsantikvarien fattade den 6 mars 2008 beslut om kulturhistoriska klassificeringar för fastigheter i bl a stadsdelen Norra Ängby.

Beslutet anmäldes till kulturnämnden, som vid sammanträde den 25 mars 2008 beslutade, § 64, dnr 106-41/1534/2008 att godkänna anmälan av beslut om kulturhistorisk klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken, att godkänna anmälan av beslut att behålla kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden i ovan nämnda stadsdelar samt att för kännedom överlämna tjänsteutlåtande jämte protokollsutdrag till stadsbyggnadsnämnden.

Enligt uppgift från kulturförvaltningen anslogs det justerade protokollet över kulturnämndens beslut att godkänna de anmälda besluten på kommunens anslagstavla den 24 april 2008. Kopia av kulturnämndens beslut och kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2008-03-03 bifogas, bilaga 1.

Övrigt

I övrigt kan också nämnas att det, såvitt känt, endast vid ett tillfälle inkommit en överklagandeskrift till kulturförvaltningen beträffande ett beslut om kulturhistorisk klassificering. Våren 2010 inkom ett överklagande från en fastighetsägare beträffande 2008 års beslut om kulturhistorisk klassificering för stadsdelarna

¹² Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande 2005-11-02, dnr 2005/1085-413.

Fagersjö, Sköndal, Östberga och Västberga¹³. Kulturförvaltningen överlämnade detta överklagande till länsstyrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen avvisade¹⁴ överklagandet med motiveringen att det överklagade beslutet ”inte var ett beslut som hade fattats med stöd av PBL” och överlämnade ärendet till förvaltningsrätten i Stockholm för en bedömning av huruvida ärendet kunde prövas enligt 10 kap kommunallagen. Förvaltningsrätten¹⁵ avvisade för sin del överklagandet eftersom det inte inkommit i rätt tid; överklagandet hade inkommit mer än ett år efter att klagotiden enligt 10 kap 6 § kommunallagen löpt ut.

Yttrande över möjligheter för fastighetsägare att överklaga besluten om kulturhistoriska klassificeringar m.m.

Inledningsvis konstaterar jag att Stadsmuseets (formellt sett kulturnämndens men för enkelhetens skull använder jag ”Stadsmuseet”) beslut om kulturhistoriska klassificeringar inte utgör beslut som äger någon rättskraft gentemot andra myndigheter eller enskilda, besluten är inte bindande eller verkställbara. Klassificeringarna utgör inte myndighetsutövning.

Som jag tidigare nämnt är det inte kulturnämnden som handlägger och beslutar i ärenden om detaljplaner, bygglov osv. De kulturhistoriska klassificeringarna, som ju innebär att Stadsmuseet redovisar sin expertbedömning av de kulturhistoriska värdena, fungerar som vägledning och är ett av flera underlag t ex vid stadsbyggnadsnämndens bygglovsprövningar men klassificeringarna är alltså inte bindande för stadsbyggnadsnämnden eller andra myndigheter. Berörda fastighetsägare och andra sakägare har möjlighet att överklaga stadsbyggnadsnämndens beslut i bygglovsärenden enligt bestämmelser om s.k. förvaltningsbesvär.

När det gäller möjligheter för fastighetsägare att överklaga Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringar, uppkommer frågan om överklagande kan ske genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär.

Skillnaden mellan de två rättsmedlen är i korta huvuddrag följande. Laglighetsprövning, tidigare benämnt kommunalbesvär, sker enligt bestämmelser i 10 kap. kommunallagen och kännetecknas framför allt av att varje kommunmedlem har rätt att överklaga kommunala beslut (med vissa undantag) till förvaltningsdomstol, att domstolens prövning i princip begränsas till lagligheten

¹³ Kulturnämnden godkände vid sammanträde 2008-11-11, § 229, dnr 106-4/41/4050/2008anmälda klassificeringsbeslut.

¹⁴ Länsstyrelsens beslut den 6 april 2010, beteckning 4032-10-4415

¹⁵ Förvaltningsrättens beslut den 11 juni 2011 i mål nr 32230-10

av det överklagade beslutet, att domstolen kan upphäva det överklagade beslutet men inte ersätta det med ett nytt beslut, och att klagotiden för laglighetsprövningar är tre veckor räknat från den dag justerat protokoll över beslutet tillkännagavs på kommunens anslagstavla. Förvaltningsbesvär, som ofta avser myndighetsutövning och som sker enligt bestämmelser i förvaltningslagen och speciallagstiftning, kännetecknas bl a av att det endast är berörda sakägare som har rätt att överklaga, att överinstansen kan pröva både laglighets- och lämplighetsfrågor hos det överklagade beslutet och kan sätta ett annat beslut i dess ställe.

Laglighetsprövning

Av 10 kap 1 och 2 §§ kommunallagen framgår att varje kommunmedlem har rätt att få lagligheten av kommunala beslut prövad genom att överklaga dem genom laglighetsprövning hos förvaltningsrätten; beträffande beslut av kommunala nämnder gäller att dessa får överklagas om beslutet ”inte är av rent förberedande eller verkställande art”.

Enligt 10 kap 3 § KL gäller dock inte bestämmelserna i 10 kap. ”om det i lag eller annan författning finns särskilda föreskrifter om överklagande”. För de beslut som detta ärende gäller, är speciallagstiftningen i PBL av betydelse.

Förvaltningsbesvär - Förvaltningslagen (1986:223) och PBL

Förvaltningslagen (FL) innehåller bestämmelser om bl a överklagande av förvaltningsmyndigheters beslut (22-25 §§), kommunikering med och underrättelser om beslut till parter i ärenden (17 resp 21 §§), och om skyldighet för en myndigheter att under vissa förutsättningar ompröva beslut (27 §).

Beträffande tillämpningsområdet för förvaltningslagens regler framgår av 3 § FL att om det i någon annan lagstiftning finns bestämmelser som avviker från förvaltningslagens regler så gäller de avvikande bestämmelserna. Vidare framgår av 31 § FL att förvaltningslagens bestämmelser i 13-30 §§ inte gäller för sådana beslut som kan överklagas genom laglighetsprövning enligt 10 kap. KL.

13 kap 1 § PBL räknar upp vissa kommunala beslut enligt PBL som får överklagas enligt 10 kap. KL. Den typen av beslut som i detta ärende är föremål för JO:s utredning finns inte med i den uppräknningen.

Enligt 13 kap 2 § PBL gäller att ”andra beslut enligt denna lag av kommunfullmäktige eller kommunala nämnder än de som anges i 13 kap 1 § får överklagas till länsstyrelsen”.

Min bedömning

Av ovan redovisade lagbestämmelser framgår alltså att tillämpningsområdet för reglerna om förvaltningsbesvär i detta fall beror på om de kulturhistoriska klassificeringarna utgör "beslut enligt PBL" eller inte.

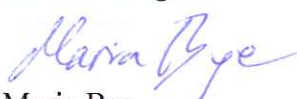
Besluten om de kulturhistoriska klassificeringarna fattas inom ramen för stadens befogenheter på plan- och byggväsendets område, men det finns ingen skyldighet för staden att fatta denna typ av beslut. Stadsmuseets klassificeringar sker som en del av stadens frivilliga verksamhet och innebär inte att staden fullgör en sådan uppgift inom den specialreglerade verksamheten som staden enligt PBL är skyldig att handha. Besluten kan därför enligt min uppfattning inte anses grundande på PBL och utgör inga "beslut enligt PBL".

Reglerna om förvaltningsbesvär inom plan- och byggområdet (13 kap 1-3 §§ PBL) täcker därmed inte den aktuella ärendetypen och frågan om överklagande av besluten om kulturhistoriska klassificeringar kan därför endast avgöras enligt bestämmelserna om laglighetsprövning i 10 kap. KL. Detta innebär även att bestämmelserna i 13-30 §§ FL inte är tillämpliga på klassificeringarna (följer av 31 §). Besluten kan därmed inte överklagas eller omprövas enligt förvaltningslagens bestämmelser.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis är det alltså min uppfattning att besluten om kulturhistoriska klassificeringar inte utgör beslut enligt plan- och bygglagen som kan överklagas genom förvaltningsbesvär enligt plan- och bygglagen. Möjligheten att överklaga de kulturhistoriska klassificeringarna ska alltså avgöras enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen om laglighetsprövning. Detta innebär att reglerna i 13-30 §§ förvaltningslagen inte är tillämpliga på besluten. Besluten kan alltså inte omprövas eller överklagas enligt förvaltningslagens bestämmelser.

Avslutningsvis får jag också tillägga att jag muntligen har rekommenderat Stadsmuseet att bli så över museets informationsmaterial för att se om man kan förtydliga informationen beträffande den rättsverkan som de kulturhistoriska klassificeringarna har och möjligheterna för enskilda att överklaga olika beslut i sammanhanget.

Maria Bye

Bilaga: Protokoll kulturnämndens beslut 2008-03-25, § 64, jämte tjänsteutlåtande 2008-03-03

KULTURNÄMNDEN

UTDRAG UR
PROTOKOLL NR 2/2008

Tid: Tisdagen den 25 mars 2008, kl. 15.30-17.00
Plats: Stora kollegiesalen, Stockholms stadshus
Justerat 15 /4 2008

Madeleine Sjöstedt

Roger Mogert §§ 50-68

Eva Louise Erlandsson Slorach §§ 69-75

Ledamöter:	Madeleine Sjöstedt (fp)	ordförande
	Roger Mogert (s)	vice ordförande §§ 50-68
	Ann Mari Engel (v)	
	Eva Louise Erlandsson Slorach (s)	
	Elisabeth Fleetwood (m)	
	Inga-Märta Fröman (kd)	
	Rasmus Jonlund (fp)	
	Lorentz Lyttkens (m)	
	Kerstin Wickman (mp)	
Ersättare:	Sahar Almashta (fp)	
	Mårten Andersson (v)	
	Mats Berglund (mp)	
	Andreas Engström (m)	§§ 50-72
	Inga Granberg (s)	tjänstgörande
	Elias Granberg (m)	
	Tünde Kovach (m)	
	Tony Nilsson (s)	tjänstgörande §§ 69-75
	Hugo Nordenfelt (m)	tjänstgörande

§ 64

Anmälan av kulturhistorik klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken med tillhörande kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden utpekade i Stockholms översiktsplan

Dnr: 106-41/1534/2008

Kulturförvaltningen hade den 3 mars 2008 avgivit tjänsteutlåtande med anmälan av kulturhistorisk klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken med tillhörande kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden utpekade i Stockholms översiktsplan.

BESLUT

Kulturnämnden beslöt i enlighet med kulturförvaltningens förslag i tjänsteutlåtandet

att godkänna anmälan av beslut om kulturhistorisk klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken

KULTURFÖRVALTNINGEN
STOCKHOLMS STADSMUSEUM MED MEDELTIDSMUSEET OCH
STOCKHOLMSFORSKNINGEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE
Dnr 106-41/1534/2008

SID 1 (2)
2008-03-03
KUN 2008-03-25

Handläggare: Anna-Karin Ericson
Telefon: 508 31 569

Till
Kulturnämnden

Nr 15

Kulturhistorik klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken med tillhörande kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden utpekade i Stockholms översiktsplan.

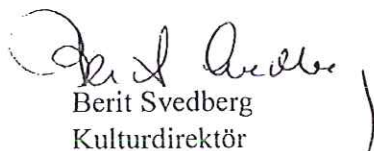
FÖRSLAG TILL BESLUT

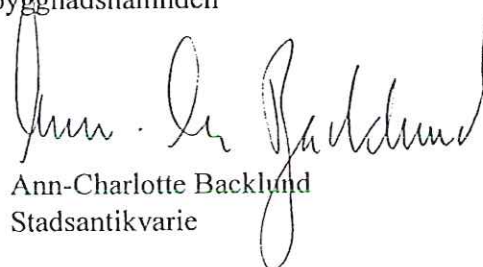
Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar

att godkänna anmälan av beslut om kulturhistorisk klassificering för stadsdelarna Enskede Gård, Gamla Enskede, Norra Ängby och Äppelviken.

Godkänna anmälan av beslut att behålla kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden i ovan nämnda stadsdelar

För kännedom överlämna detta tjänsteutlåtande jämte protokollsutdrag till stadsbyggnadsnämnden

Berit Svedberg
Kulturdirektör

Ann-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Detta ärende har handlagts av kulturmiljöenheten vid Stockholms stadsmuseum.

BILAGA

Byggnaderna/fastigheterna har klassificerats i fyra kategorier med hänsyn till deras kulturhistoriska värde, markerade med olika färger:

Blått är den högsta kategorin avsedd för synnerligen kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Grönt markerar bebyggelse med ett särskilt kulturhistoriskt värde.

Gult betyder att bebyggelsen är av positiv betydelse för stadsbilden och/eller har ett visst kulturhistoriskt värde.

Grått går inte att hänföra till någon av de övriga kategorierna.

Strekat markerar bebyggelse uppförd 1990 eller senare, alternativt en obebyggd fastighet.

Enskede Gård

5 fastigheter är blåmarkerade

78 fastigheter är grönmarkerade

2 fastigheter är gråmarkerade

Resterande ca 270 fastigheter är gulmarkerade och ett fåtal är skrafferade.

Gamla Enskede

42 fastigheter är blåmarkerade

177 fastigheter är grönmarkerade

4 fastigheter är gråmarkerade

Resterande ca 890 fastigheter är gulmarkerade och ett fåtal är skrafferade.

Norra Ängby

4 fastigheter är blåmarkerade

195 fastigheter är grönmarkerade

5 fastigheter är gråmarkerade

Resterande ca 1330 fastigheter är gulmarkerade och ett fåtal är skrafferade

Äppelviken

4 fastigheter är blåmarkerade

131 fastigheter är grönmarkerade

1 fastighet är gråmarkerad

Resterande ca 320 fastigheter är gulmarkerade och ett fåtal är skrafferade.

NORRA ÄNGBY
Kulturhistorisk klassificering
Datum för beslut 2008-03-06
Datum för beslut i Kulturrådet 2008-03-25

